

УДК 336.7

Юлія РУСІНА, к.е.н., доцент
доцент кафедри фінансів та бізнес-консалтингу
Київський національний університет технологій та дизайну
Київ, Україна

ЦИФРОВІ ВАЛЮТИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФІНАНСОВІ СИСТЕМИ КРАЇН

Цифрові валюти – це гроші, які існують виключно в електронній формі та використовуються як альтернативна чи додаткова валюта. На відміну від фізичних грошей, цифрові валюти використовуються та обмінюються в цифровому вигляді.

Існує декілька видів цифрових валют [1]:

- Криптовалюти, що представляють собою децентралізовані цифрові валюти, які використовують криптографію для безпеки транзакцій та контролю створення нових одиниць (Bitcoin, Ethereum).

- Центральними банківськими цифровими валютами (CBDC) є цифрові форми фіатної валюти, випущені та контрольовані центральним банком країни. Прикладами є цифровий юань у Китаї, е-крона Швеції та е-гривня України (на стадії тестування), Еквадор, Японія, Естонія.

- Віртуальні валюти є ширшим поняттям, яке включає будь-які цифрові гроші, що можуть регулюватися як централізовано, так і децентралізовано. Віртуальні валюти виступають як засіб обміну в деяких сферах, але не мають всіх атрибутів реальної валюти. Віртуальні валюти не мають статусу офіційних в жодній країні, вважаються конвертованими, якщо існує еквівалент в реальній валюті.

- Стейблкоїни: криптовалюти, вартість яких прив'язана до іншого стабільного активу, такого як фіатна валюта (наприклад, долар США) або золото. Прикладами є Tether (USDT) та USD Coin (USDC).

Визначимо основні переваги цифрових валют:

- швидші транзакції: часто транзакції обробляються швидше, ніж традиційні банківські перекази;

- нижчі транзакційні витрати: у багатьох випадках комісії за транзакції з цифровими валютами можуть бути нижчими, особливо для міжнародних переказів;

- доступність: можуть бути доступними для людей, які не мають доступу до традиційних банківських послуг;

- прозорість (для деяких криптовалют): транзакції в публічних блокчейнах є прозорими та можуть бути відстежені;

- децентралізація (для криптовалют): незалежність від центральних органів влади може забезпечити більший контроль над власними коштами.

Крім зазначених переваг цифрових валют, необхідно зробити акцент на недоліках:

- волатильність (для криптовалют): ціни на криптовалюти можуть значно коливатися, що робить їх ризикованими для зберігання вартості;

- ризики безпеки: цифрові валюти можуть бути вразливими до хакерських атак та шахрайства;

- незворотність транзакцій (для деяких криптовалют): у більшості випадків транзакції з криптовалютами неможливо скасувати;

- регуляторна невизначеність: правовий статус та регулювання цифрових валют у різних країнах все ще перебувають на стадії розвитку;
- складність використання: для нових користувачів використання та зберігання криптовалют може здаватися складним.

Регулювання цифрових валют є складною сферою. Уряди країн застосовують різні підходи: від заохочення інновацій до введення обмежень або заборон. Міжнародні організації, такі як FATF, також працюють над встановленням міжнародних стандартів для регулювання сфери цифрової валюти з метою боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму.

З 2016 року і НБУ реалізує проєкт щодо впровадження цифрової валюти е-гривні (e-hryvnia). У 2019 році з'явилися перші результати і було випущено обмежену кількість е-гривні для тестування.

У 2021 році Міністерство цифрової трансформації України підписало меморандум зі Stellar Development Foundation. В рамках меморандуму планувалося розробити національну цифрову валюту. За проєктом впровадження цифрової валюти в Україні, ключовими особливостями е-гривні є:

1. Цифрова форма гривні – це цифрова версія офіційної української валюти.
2. Випускається центральним банком: НБУ є єдиним емітентом, що робить її прямою відповідальністю держави, як і фізичну готівку.
3. В разі запровадження визнається законним платіжним засобом в Україні.
4. Доповнює існуючі форми: е-гривня працюватиме поряд з готівковою та безготівковою (банківський рахунок) гривнею, а не замінюватиме їх. Користувачі мають змогу обирати, якою формою їм зручніше користуватися.
5. Зберігатимуться в цифрових гаманцях: користувачі зберігатимуть та здійснюватимуть операції з е-гривнею за допомогою електронних гаманців.
6. Потенційно програмована: НБУ вивчає можливість створення «програмованих грошей», які дозволять здійснювати адресні соціальні виплати та використовувати смарт-контракти.
7. Зосередженість на конфіденційності: платформа е-гривні не зберігатиме персональні дані користувачів; вони залишатимуться у фінансових установах, які надають гаманці, і будуть захищені як банківська таємниця.

Впровадження цифрових валют на рівні офіційних сприятиме [2]:

- еволюції платіжних систем;
- цифровізації глобальних економічних процесів;
- зменшення вартості та поширення безготівкових розрахунків;
- підвищення довіри з боку населення до національної валюти.

Крім того, запровадження цифрових валют може мати позитивний вплив на фінансову безпеку держави, цінову та фінансову стабільність, зміцнення монетарної стабільності.

Література

1. Цифрова валюта у світі та в Україні: правове регулювання, судова практика, цифрові валюти, е-гривня, віртуальні активи криптовалют. – Київ : «Центр учбової літератури», 2022. – 298 с. – Електрон. Ресурс. – Режим доступу: <https://jurkniga.ua/contents/tsifrova-valyuta-u-sviti-ta-v-ukraini-pravove-regulyuvannya-sudova-praktika-tsifrovi-valyuti-e-grivnya.pdf?srsId=AfmBOor0UHT5z89vkzJlJ5pZSW4VwAmwfFIgUuNrBKePppE3jUPV9lkL>
2. Національний банк України. – Електрон. Ресурс. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/payments/e-hryvnia>